

Rozprávania autora, z ktorého pera vyšla vôbec prvá ucelená, komplexná monografia o spomínanej persóne v českom i slovenskom prostredí, previedlo stručne auditórium jeho detstvom, dospievaním i časmi štúdia. Širšie sa Macháček rozhovoril o jeho aktivitách za druhej svetovej vojny, s prízvukom na Husákovo pôsobenie v SNP, o ktorom sám v 70. rokoch 20. storočia vydal dobový „bestseller“: „Svedectvo o Slovenskom národnom povstaní“.

Najväčšia časť jeho prednášky sa, celkom logicky, sústredila na Husákove povojnové pôsobenie. Prevažnú časť krátkeho, ani nie trojročného intermezza, oddeľujúceho od seba koniec jednej a nástup ďalšej totalitnej moci, strávil na poste predsedu Zboru poverenikov, kde snád' najvýraznejšiu úlohu pri zápase o zachovanie demokracie a nastolenie monopolu komunistickej moci v Československu, zohral práve počas jesennej krízy v roku 1947. Spoločensko-politická zmena, dobovo označovaná ako Víťazný február, mu však priniesla možný pocit zadosťučinenia len na pomerne krátku dobu. Už v roku 1950 začal byť kritizovaný z podľahnutia buržoáznemu nacionalizmu, v roku 1951 bol zatknutý a v 1954 aj spolu s Ivanom Horváthom, Danielom Okálím, Ladislavom Holdošom a Ladislavom Novomeským odsúdený. Ako podotkol aj hosť Interdisciplinárnych dialógov, snaha KSČ prezentovať tento proces na verejnosti, padla práve kvôli Husákovej nezlomnosti. Na rozdiel od spoluobvinených sa nátlaku odmietol podrobiť a podpísať vopred vyhotovené priznanie. Vykonštruovaný politický proces, vďaka ktorému mal ostať do konca života za mrežami, mu nakoniec vyniesol „len“ 6 rokov väzenia. V r. 1960, v súvislosti s Novotného rozsiahlymi amnestiami, bol prepustený na slobodu, v roku 1963 barnabitskou komisiou plne rehabilitovaný, čo mu zaručilo vrátenie straníckej legitimácie, ale aj finančnú kompenzáciu, za ktorú si v Bratislave kúpil rodinnú vilku. Začal sa jeho postupný návrat na politické výslnie.

Obraz Gustáva Husáka je i dodnes azda najvýraznejšie spájaný práve s obdobia konca 60. až 80. rokov 20. storočia. Najskôr vystupoval ako jedna z hlavných osobností reformného prúdu vo vnútri KSČ, ako blízky priateľ Alexandra Dubčeka, bojovník za „slovenské národné záujmy“ a horlivý iniciátor federatívneho pretvorenia spoločného československého štátu. Neskôr – zmeniac svoje názory vskutku náhle a dosť radikálne – ako symbol tvrdej normalizácie. Od roku 1975 ako prezident federácie, ktorý na danom poste vystriedal Ludvíka Svobodu a zotrval v ňom až do decembra 1989.

Pri predstavovaní životných peripetií hlavného hrdinu svojej monografie sa Michal Macháček sústredil aj na otázku jeho osobného života. Spomenul, že niekdajší symbol stuhnutosti a stagnácie normalizačnej doby, bol rodinou i okolím často vnímaný ako emočne rezervovaný človek. Túto vlastnosť si údajne i sám plne uvedomoval a dokonca ju popisoval ako jednu zo svojich najväčších slabín. Príčiny emočne plochého vystupovania dával na vrub najmä výchove z čias detstva, prežitého v Dúbravke.

Prednáška M. Macháčka, zakončená živou a plodnou diskusiou, orientujúcou sa na skúmanú osobnosť i výskum samotný, sa niesla v duchu snahy komplexného predstavenia osoby Husáka – politika i Husáka – človeka. Skutočnosť, že historik si vybral za predmet svojho bádania persónu, ešte stále silne rezonujúcu

v pamäti nielen českej a slovenskej verejnosti, podporuje i skutočnosť, že posledný „prednovembrový“ prezident je i dodnes hojne využívaný ako symbol politickej dehonestácie, vhodná predloha divadelných hier či k tvorbe viac alebo menej lichotivých karikatúr. Dramatický životný osud Gustáva Husáka sa ale mladému historikovi podarilo ukázať v širších súvislostiach. A tak jedno z generácie „husákových detí“ podnietilo k opusteniu tendencie skratkovitého vnímania a interpretácií počinov hlavného protagonistu svojej knihy a nemalou troškou prispelo k rozšíreniu diapazónu poznatkov o jednej z najvýraznejších postáv českých i slovenských dejín 20. storočia.

Zuzana Hasarová, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Prvé vedecké výstupy študentov Katedry histórie FF UKF. Katedrové kolo ŠVK a UP 2019

Dňa 13. marca 2019 sa na Katedre histórie FF UKF v Nitre uskutočnil ďalší ročník katedrového kola študentskej vedeckej konferencie a umeleckej prehliadky. Päť prihlásených prác z radov študentov bakalárskeho i magisterského stupňa štúdia jednodoborovej histórie predstavilo témy svojho výskumu, pokrývajúce obdobie od antiky až po moderné dejiny.

Ako prvá vystúpila študentka Bc. Viktória Rigová, ktorá, porote i zúčastnenému auditóriu, porozprávala o sociálnej starostlivosti o mládež v Československu v rokoch 1918 až 1938, pričom svoju hlavnú pozornosť upriamila na špeciálnu kategóriu - „mládež zanedbanú“. Hneď na úvod upozornila na prakticky absentujúce novšie práce, ktoré by sa dali využiť ako informačná báza skúmanej témy, čo zároveň naznačilo potenciálny prínos predkladaného príspevku. Svoj výklad doplnila vlastnými grafickými znázorneniami a tabuľkami, ktoré prispeli k jednoduchšiemu uchopeniu zložitých mechanizmov vzájomného pôsobenia inštitúcií, zaberajúcich sa sociálnou politikou v zmienenom období, s vplyvom na autorkou sledované otázky. Pri prezentovaní výsledkov výskumu z oblasti sociálnych dejín nezabudla ani na interpretovanie problematiky v kontexte dobovej legislatívy, načrtla terminologickú nejasnosť i otázky, ktoré bude potrebné do budúcnosti bližšie preskúmať. Za svoje vystúpenie a kvalitne vykonaný výskum bola na záver dňa odmenená prvým miestom.

Jozef Filo, študent 3. ročníka bakalárskeho štúdia, preniesol svojím vystúpením prítomných do vzdialeného 12. storočia. Stalo sa tak vďaka jeho záujmu o Rád svätého Jána Jeruzalemského, ku ktorému zozbieral a spracoval dobové písomné pramene. Jeho výklad poskytol kritické zhodnotenie počiatkových rokov pôsobenia johanitov v Uhorsku. Študent popísal ich príchod na zmienené územie, postupné nadobúdanie majetkov i s tým súvisiaci vznik prvého uhorského prepoštvá v Stoličnom Belehrade. Napriek tomu, že išlo o najmladšieho účastníka súťaže, jeho záujem o stredoveké dejiny a prácný preklad informácií zo stredovekej latinčiny mu v konečnom hodnotení vyniesli druhé miesto.

S netradičnou témou prišla aj Bc. Mária Molnárová. Názov jej príspevku, „Život po živote“, už mierne napovedal, že poslucháč sa bude mať možnosť

oboznámiť s dvomi podobami „života“ vybraných hrdinov – ich reálnym, zaznamenaným v prameňoch, a s tým, ktorý sa vytvoril po ich smrti v rámci koncipovania mýtov tvorby. Bakalárka si pre svoj výskum zvolila tri výrazné osobnosti antiky – Boudicu a neskoršiu reflexiu jej počínov v britskom prostredí, Arminia – jeden zo symbolov Nemecka a nakoniec i národného hrdinu Francúzov menom Vercingetorix. I keď osud každého z nich mal svoje vlastné špecifiká, v prípade ich zaradenia do práce nešlo o náhodný výber. Všetci traja sa totiž kedysi postavili spoločnému nepriateľovi, za ktorý im osud určil Rím.

Do prostredia dnešného stredného Slovenska v 18. storočí, konkrétne do rokov 1762 – 1780, voviedol prítomných svojím výkladom bakalár Ondrej Šály. Výskum, zameraný na dejiny niekdajšej sklárskej osady Stará Huta, nachádzajúcej sa pri dnešnej Novej Bani, prezentoval prostredníctvom zistení získaných z matričných záznamov. Vďaka zápisom, obsiahnutým v rímsko-katolíckej cirkevnej matrike, zachytávajúcimi údaje o všetkých pokrstených, zosobášených i zomrelých, priblížil dejiny zmienenej osady v horizonte obdobia zániku miestnej sklárne – fungujúcej od roku 1630 – až do roku 1780. Jeho bádanie bolo akousi sondou do sociálnych dejín geograficky menšieho, špecifického územia, v rámci ktorého sa mu napríklad podarilo vytvoriť zoznam najčastejších krstných ženských a mužských mien, zaznamenať počty narodených detí, ako aj získať informácie o kňazoch, pôsobiacich vo farnosti.

Poslednou z vystupujúcich bola študentka druhého ročníka magisterského štúdia histórie, Bc. Silvia Marinová, v závere ocenená tretím, pomyselným „bronzovým“ miestom. Svoj odborný pohľad upriamila na oblasť zdravotníctva ako súčasť budovateľských plánov KSČ v Československu, konkrétne v rokoch 1948 – 1958. V práci sa venovala organizačnej a ideovej premene zdravotníckeho systému, ale sledovala i vývoj a premenu zdravotnej politiky v kontexte sociálnych dejín. Nebála sa konfrontovať odvážne dobové plány s omnoho menej pôsobivou realitou, poukazovala na rozpory, ktoré vznikali medzi režimovou propagandou a zisteniami, ku ktorým počas svojho výskumu dospela. Podobne, ako v prípade prvej z vystupujúcich, i ona venovala náležitú pozornosť príslušným právnym normám, pokúšajúcim sa v legislatívnych medziach transformovať československé zdravotníctvo na socialistický model.

Hoci študentov, ktorí sa každoročne zúčastňujú katedrových kôl súťaže ŠVOUČ v posledných rokoch ubúda, nedá sa povedať, že by sa klesajúci trend odrazil aj na úrovni nimi predkladaných prác. Naopak, aktuálny ročník opäť potvrdil vysokú odbornú erudíciu súťažiacich, dokladajúc tak ich záujem o seriózny výskum v študovanom odbore.

Zuzana Hasarová, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre